

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

ATCERIES

PAR

MARKĒJUMU!

**Energomarkējuma vadlinijas
mazumtirgotājiem**

ĪRIJAS ILGTSPĒJĪGAS ENERĢIJAS IESTĀDE

info@seai.ie

www.seai.ie

+353 1 808 2100

PTAC pateicas Īrijas Ilgtspējīgas enerģijas iestādei par atļauju tulkot un publicēt tās sagatavoto materiālu.

CRPC is grateful to Sustainable Energy Authority of Ireland for permission to use this material.

Saturs

Marķējums01
Atbildība06
Preces08
Izpratne12
Veļas mašīnas.....	14
Kombinētās veļas mazgāšanas un žāvēšanas mašīnas.....	15
Veļas žāvējamās mašīnas.....	16
Mājsaimniecību cepeškrāsnis.....	17
Tvaika nosūcēji.....	18
Trauku mazgājamās mašīnas.....	19
Ledusskapji un saldētavas.....	20
Televizori.....	21
Krāsnis.....	22
Ūdenssildītāji.....	23
Spuldzītes.....	24
Apgaismes ierīces.....	25
Izvietojums26

Eiropas Savienības

energomarkējums

ES ieviesa energomarkējumu 1990-tajos gados. Tas palīdz patērētājiem izdarīt izvēli, pamatojoties uz relatīvo energoefektivitāti, elektroenerģijas patēriņu un preces rādītājiem parastos ekspluatācijas apstākļos. Izvēloties energoefektīvas preces, patērētāji arī palīdz samazināt siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas.

ES energomarkējums

Sākumā ES energomarkējums tika piemērots ierobežotam skaitam mājsaimniecībā lietojamo elektropreču. Šis saraksts ir kļuvis ievērojami garāks un tagad ietver plašu preču klāstu (skat. pilnu sarakstu šo vadlīniju 9. un 10. lappusē).

Marķēšana ir ievērojami palīdzējusi uzlabot to preču energoefektivitāti, uz kurām attiecas regulas.

Energomarkējums un preces informācijas lapa:

- atbalsta energoefektīvu preču tirdzniecību;
- veicina patērētāju uzticību pārdevējam un veikalam;
- palīdz patērētājam pieņemt informētu lēmumu par pirkumu;
- sniedz informāciju par preces elektroenerģijas patēriņu un kā tas palīdz samazināt rēķinu;
- ir obligāta prasība, kuras izpildi pārbauda tirgus uzraudzības iestāde (TUI).

Vai zinājāt, ka ledusskapji un saldētavas tagad tērē tikai trešdaļu no tā elektroenerģijas daudzuma, kas šīm precēm bija nepieciešams 1990-tajos gados, un par to daļēji jāpateicas energomarkējuma ietekmētām ražotāju inovācijām?

Patērētā
elektroenerģija

1990-tie gadi

100 %

2010-tie gadi

30 %

Energomarķējuma

priekšrocības

Energomarķējums palīdz patērētājiem pieņemt informētus lēmumus:

- ▶ Marķējums sniedz objektīvu un salīdzināmu informāciju par elektroenerģijas patēriņu, vides un preces darbības rādītājiem.

- ▶ Tas palīdz Jūsu klientiem izvēlēties preces, kas patērē mazāk elektroenerģijas un resursu, piemēram, ūdeni, tādējādi samazinot preces lietošanas izmaksas.

Mazumtirgotāja
zināšanas uzlabo
klientu
apkalpošanu

Vai

zinājāt?

85 %

patērētāju

pievērš uzmanību

energomarķējumam

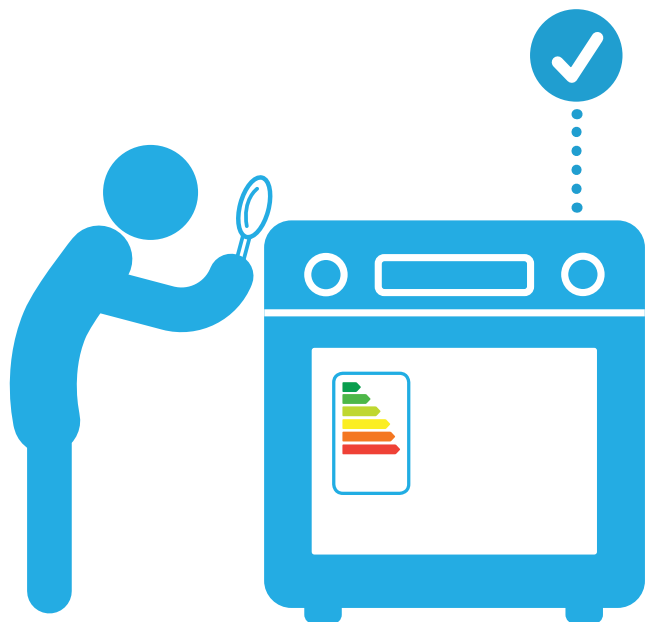
PTAC

uzdevums

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (PTAC) ir Latvijas tirgus uzraudzības iestāde, kas īsteno patērētāju tiesību aizsardzību, uzraugot nepārtikas preces un pakalpojumus, tai skaitā energomarķējuma un ekodizaina prasību ievērošanu.

Visām attiecīgajām precēm, kas atrodas Latvijas tirgū, ir jāatbilst ES Energomarķējuma regulai un ES Ekodizaina direktīvai.

PTAC darbinieki veic regulāras pārbaudes visā Latvijā, lai pārlicinātos, ka marķējumi ir izvietoti pareizi.

Ražotāju un

mazumtirgotāju atbildība

Tiesību akti

ES Energomarķējuma regula (ES 2017/1369) nosaka ražotāju un mazumtirgotāju pienākumus. Šīs regulas prasības atbalsta papildu regulas katrai precei, kas definē, kādai informācijai jābūt attēlotai energomarķējumā. Šī regula aizstāj Direktīvu 2010/30/ES.

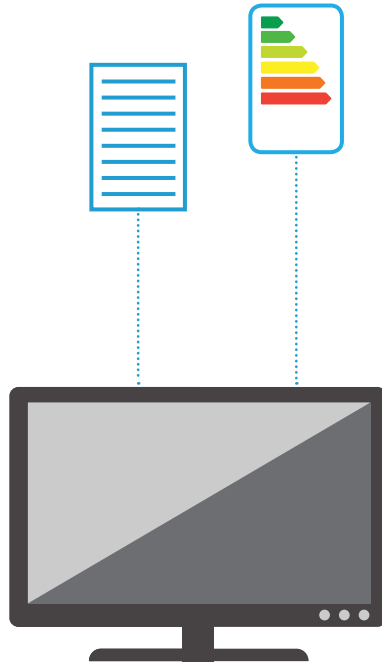
Ražotājiem ir jānodrošina mazumtirgotājiem:

- precīzi, izdrukāti marķējumi un preces informācijas lapas par katru preces vienību;
- izdrukāti marķējumi piecu darbdienu laikā, ja nepieciešams.

Preces informācijas lapa, ko ražotājs nodrošina drukātā vai elektroniskā formātā, satur informāciju par precī (parasti – tehniska rakstura). To parasti iekļauj informācijas bukletā, kas nāk kopā ar precī, vai arī tai var piekļūt ražotāja mājaslapā.

Mazumtirgotājiem ir:

- ▶ jānodrošina, ka katrai tirgotajai precei ir skaidri saskatāms energomarķējums, piemēram, tas ir novietots katras izstādītās preces priekšpusē vai uz tās;
- ▶ jāizsūniedz klientiem izdrukāta preces informācijas lapa tirdzniecības vietā, ja nepieciešams;
- ▶ jāpieprasa piegādātājam jauns energomarķējums vai preces informācijas lapa, ja to nav vai tie ir nepareizi izvietoti;
- ▶ jāsadarbojas ar TUI un jānovērš konstatētās neatbilstības.

Svarīgas izmaiņas saskaņā ar ES Energomarķējuma regulu:

Sākot ar 2019. janvāri, ražotājiem ir jāievada preču datubāzē visu tirgto iekārtu tehniskie dati, arī ES energomarķējums un preces informācija.

Sākot ar 2019. gada novembri, tiek ieviesta vienota energomarķējuma skala no A līdz G, sākumā to piemērojot trauku mazgājamām mašīnām, aukstumiekārtām, veļas mazgājamām mašīnām, televizoriem, lampām un apgaismes iekārtām. Lūdzu, skatiet jaunāko informāciju PTAC mājaslapā.

Uz kādām

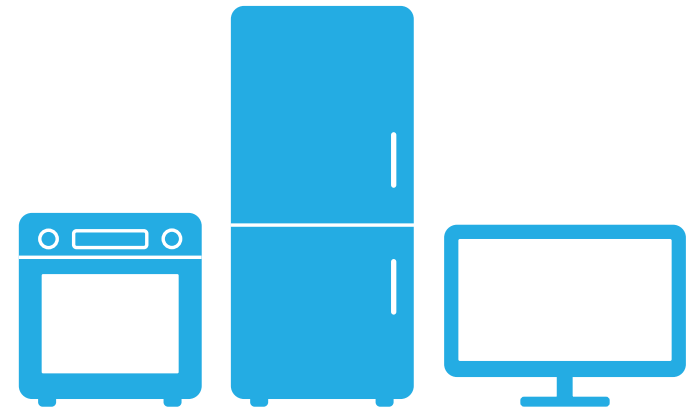
precēm jābūt ES

energomarķējumam?

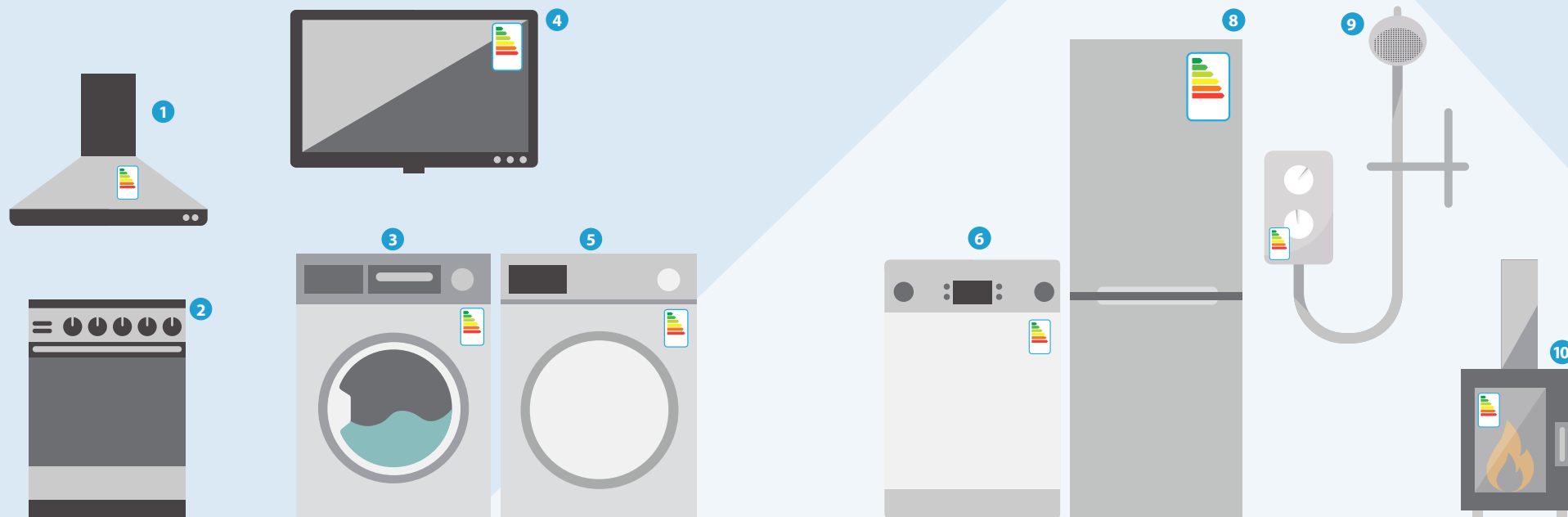
Preces, kurām nepieciešams energomarķējums

Energomarķējums attiecas uz dažādām elektroprecēm, kuras vietējie patērētāji ir nopirkuši un/vai lieto. Šīs vadlīnijas apskata preces, kuras mazumtirgotāji parasti tirgo tieši patērētājiem.

Šīs vadlīnijas neattiecas uz precēm, kuras patērētāju vārdā parasti iepērk trešās puses, piemēram, santehniķi, kas uzstāda apsildes sistēmas.

Saskaņā ar tiesību aktiem
energomarķējumam jābūt
izvietotam uz šādām
elektroprecēm:

1 Tvaika nosūcējiem	5 Veļas žāvējamām mašīnām	9 Elektriskajām dušām
2 Cepekrāsnīm	6 Mājsaimniecības trauku mazgājamām mašīnām	10 Krāsnīm
3 Veļas mazgājamām mašīnām/kombinētām veļas mazgājamām un žāvējamām mašīnām	7 Spuldzītēm un apgaismes ierīcēm	
4 Televizoriem	8 Ledusskapjiem, saldētāvām un to abu kombinācijām (arī vīna uzglabāšanas iekārtām)	

Preces, uz kurām attiecas ES Energomarķējuma regula, bet kas nav iekļautas šajās vadlīnijās:

- Cietā kurināmā katli
- Dzesēšanas kameras profesionālai lietošanai
- Mājsaimniecības ventilācijas iekārtas

- Gaisa kondicionieri
- Citi sildītāji un kombinētie sildītāji
- Citi ūdens sildītāji, saules enerģijas ūdens sildītāji un karstā ūdens tvertnes

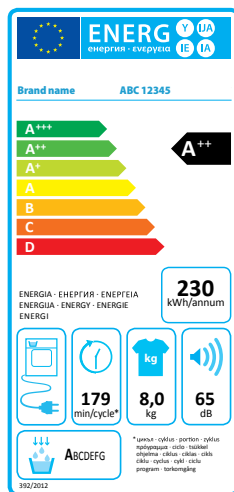
Kā salīdzināt

dažādus marķējumus?

Zemāk redzamajos marķējumos ir salīdzināta informācija par divām dažādām 8 kg veļas žāvējamām mašīnām. Elektroenerģija ir mērīta kilovatstundās (kWh).

Kilovatstunda ir mērvienība, ar ko apzīmē stundas laikā patērēto elektroenerģiju. Gada elektroenerģijas patēriņa pamatā ir 160 standarta kokvilnas žāvēšanas cikli.

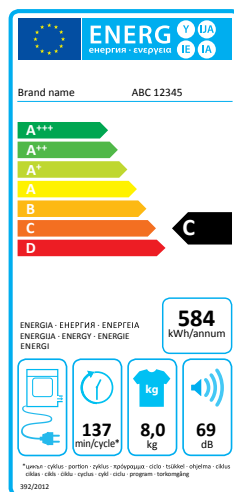
Prece A ir A+++ klases kondensatora tipa veļas žāvējamā mašīna ar gada elektroenerģijas patēriņu 230 kWh.

Prece A gada laikā patērē par 354 kWh mazāk nekā prece B.

Pieņemot, ka elektrības dienas tarifs ir 16 eirocenti par kWh, gada laikā preces A izmantošana ir par 56,64 EUR lētāka, salīdzinot ar preci B.

Prece B ir C klases ventilācijas tipa veļas žāvējamā mašīna ar gada elektroenerģijas patēriņu 584 kWh.

Energomarķējumu

skaidrojums

Pastāv dažādi energo- marķējumi, kas satur informāciju par konkrēto precī.

Lielākoties marķējums tiek nodrošināts formātā, kurā energoefektivitātes klase norādīta lielāka par A (A+, A++, A+++); šos marķējumus ir viegli identificēt, jo tiem ir zilas robežas. Kombinētajām veļas mazgāšanas un žāvēšanas mašīnām un dažām cepeškrāsnīm joprojām izmanto "vecā" tipa marķējumus. Šajā marķējumā maksimālā energoefektivitātes klase ir A un tam nav zilu robežu.

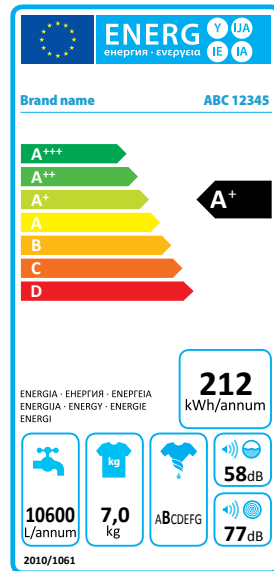
Šo vadlīniju turpinājumā ir izskaidrots energomarķējums apskatītajām preču grupām.

Visos energomarkējumos ir norādīta šāda informācija:

- zīmola nosaukums;
- piegādātāja modeļa numurs;
- energoefektivitātes klase.

Dažos (bet ne visos) markējumos ir ietverta informācija par elektroenerģijas patēriņu. Tiek norādīts, cik daudz kilovatstundu (elektrības patēriņa vienības) tiks izmantotas gada, stundas vai cikla laikā norādītajos darba apstākļos. Lai aprēķinātu izmaksas, vienkārši sareiziniet kWh skaitu ar elektroenerģijas vienības cenu.

Zīmola nosaukums vai preču zīme

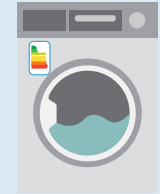
Piegādātāja modeļa identifikators

Energoefektivitātes klase

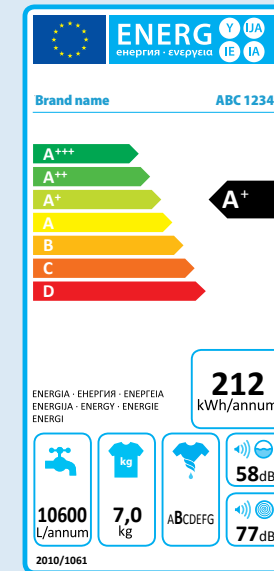
Elektroenerģijas patēriņš (kWh) gadā. Lai aprēķinātu kWh ekspluatācijas izmaksas, sareiziniet kopējo kWh daudzumu ar elektroenerģijas vienības cenu.

Markējuma skaidrojums

Veļas mazgājamās mašīnas

Markējumam jābūt novietotam iekārtas priekšpusē vai uz tās un skaidri redzamam.

Ūdens patēriņš gadā (AWC), litros gadā

Maksimālā ietilpība (kg) standarta 60 °C kokvilnas programmai pilnā noslodzē vai standarta 40 °C kokvilnas programmai pilnā noslodzē.

Centrifūģēšanas efektivitātes klase

Maksimālais troksnis mazgāšanas ciklā (Db).

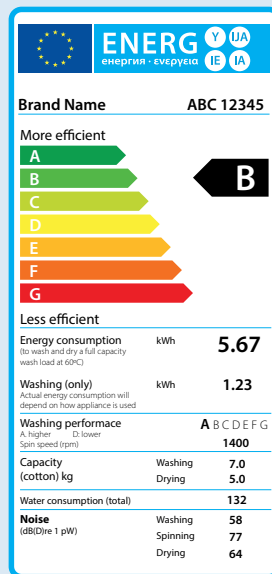
Maksimālais troksnis centrifūģas ciklā (Db).

Marķējuma skaidrojums

Kombinētās veļas mazgāšanas un žāvēšanas mašīnas

Marķējumam jābūt novietotam iekārtas priekšpusē vai uz tās un skaidri redzamam.

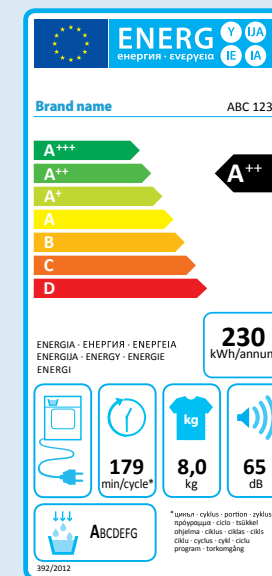

Marķējuma skaidrojums

Veļas žāvējamās mašīnas

Marķējumam jābūt novietotam iekārtas priekšpusē vai uz tās un skaidri redzamam.

	<p>179 min/cycle*</p>	<p>8,0 kg</p>	<p>65 dB</p>	<p>A B C D E F G</p>
Lielākā daļa veļas žāvējamās mašīnās ir elektroiekārtas, bet dažas darbojas ar gāzi. Šie ir attiecīgie simboli.	Cikla laiks standarta kokvilnas programmai pilnā noslodzē.	Maksimālā ietilpība (kg) pilnai kokvilnas programmai pilnā noslodzē.	Maksimālais troksnis žāvēšanas cikla laikā (Db).	Kondensācijas efektivitātes klase.

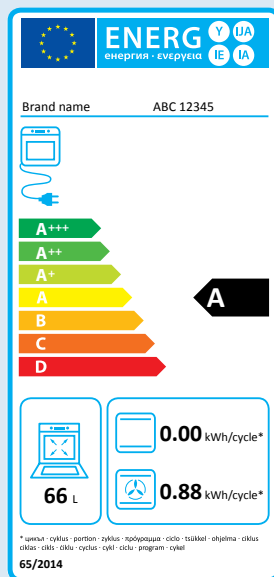
Marķējuma skaidrojums

Mājsaimniecību cepeškrāsnis

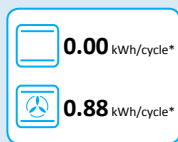

Ja cepeškrāsnij ir vairākas kameras, katrai no tām ir jābūt energomarķējumam priekšpusē, uz tā vai tiešā tuvumā un skaidri redzamam. Tirdzniecībā var atrasties vecāki modeļi ar iepriekšējo marķējuma versiju.

Piebilde: Kamera ir „noslēgts nodaļums, kurā ēdiena gatavošanas nolūkā var kontrolēt temperatūru”. Grīls nav kamera, jo tas nav noslēgts, savukārt kombinētā mini cepeškrāsnis/grīls ir kamera, jo plīts režīmā nodaļums tiek noslēgts.

Cepeškrāsnis lietderīgais tilpums litros.

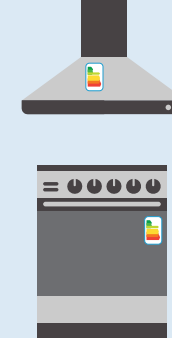
Elektroenerģijas patēriņš ciklā (kWh) parastajai karsēšanas funkcijai un (ja pieejams) ventilatoram, pamatojoties uz standarta devu.

Norāda uz gāzes plīti.

Marķējuma skaidrojums

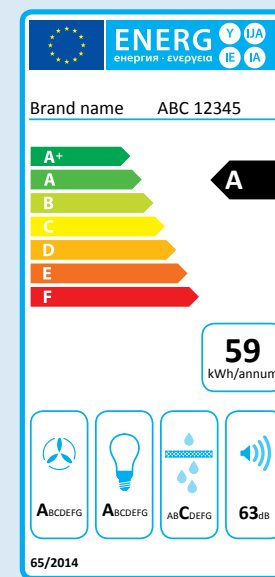
Tvaika nosūcēji

Energomarķējumam jābūt skaidri redzamam tvaika nosūcēja virspusē, priekšpusē vai tiešā tuvumā.

Piebilde: ES energomarķējums tvaika nosūcējiem stājās spēkā 2015. gada janvārī. Nosūcējiem, kurus ražotāji piegādājuši pirms 2015. gada, energomarķējums NAV nepieciešams.

Mazumtirgotāji var tirgot šādas preces bez marķējuma. Taču precēm, kas piegādātas mazumtirgotājiem pēc 2015. gada, ir jābūt energomarķējumam neatkarīgi no ražošanas datuma. Ja nesat pārliecināts, vienmēr pārbaudiet datumu, kurā ražotājs ir piegādājis preces.

Ventilatora efektivitātes klase

Apgaismojuma efektivitātes klase

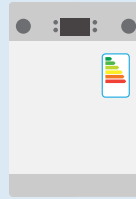
Tauku filtrācijas efektivitātes klase

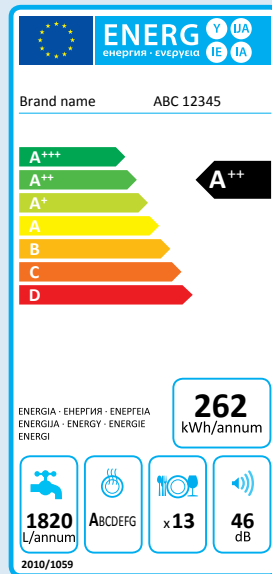
Trokšņa līmenis (Db)

Маркējума skaidrojums

Trauku mazgājamās mašīnas

Маркėjумам jābūt novietotam iekārtas priekšpusē vai uz tās un skaidri redzamam.

Ūdens patēriņš gadā, izteikts litros gadā.

Žāvēšanas efektivitātes klase

Nominālā ietilpība, kas izteikta kā trauku komplektu skaits, standarta mazgāšanas ciklā

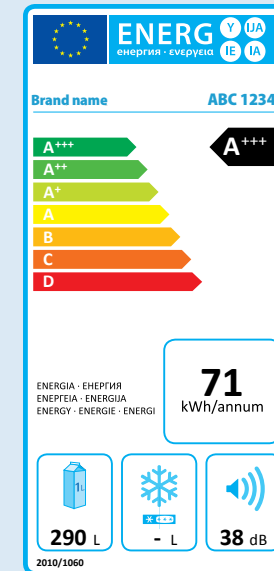
Maksimālais troksnis cikla laikā (Db)

Маркējума skaidrojums

Ledusskapji un saldētavas

Маркėjумам jābūt novietotam iekārtas priekšpusē vai uz tās un skaidri redzamam.

Visu to nodalījumu uzglabāšanas tilpuma summa, kuri neatbilst zvaigzņīšu apzīmējumam (t.i., ekspluatācijas temperatūra > - 6 °C).

Visu to saldētas pārtikas uzglabāšanas nodalījumu uzglabāšanas tilpumu summa, kuri atbilst zvaigzņīšu apzīmējumam (t.i., ekspluatācijas temperatūra ≤ - 6 °C).

Gaisā emitētais akustiskais troksnis

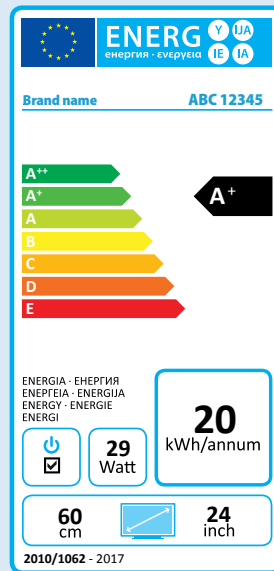
Marķējuma skaidrojums

Televizori

Marķējumam jābūt novietotam skaidri redzamā vietā televizora priekšā. Piestiprinot energomarķējumu pie televizora, tas var lobīties nost vai atstāt līmes paliekas.

Piestiprinot marķējumu akrila tirdzniecības stendam (vai līdzīgai vietai), pakarinot to televizora priekšā vai izvietojot tiešā televizora ekrāna tuvumā, tiek ievērotas HIEI regulas prasības.

29
Watt

60 cm 24 inch

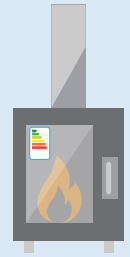
Televizoriem ar labi saskatāmu slēdzi, ar ko var pārslēgt iekārtu stāvokli, kad tās elektroenerģijas patēriņš nepārsniedz 0,01 vatus.

Aktīvā režīma elektroenerģijas patēriņš vatos.

Ekrāna redzamās daļas izmērs pa diagonāli centimetros un collās.

Marķējuma skaidrojums

Krāsnis

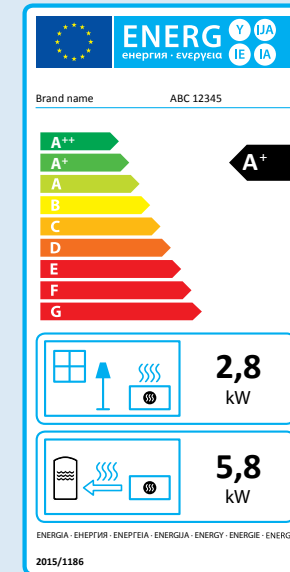

Novietots skaidri redzamā veidā iekārtas priekšā.

Mazumtirgotāji var tirgot šādas preces bez marķējuma.

Piebilde: ES energomarķējums lokālajiem telpu sildītājiem stājās spēkā 2018. gada janvārī. Precēm, kuras ražotāji piegādājuši pirms 2018. gada, energomarķējums NAV nepieciešams.

Ja neesat pārliecināts, vienmēr pārbaudiet datumu, kurā ražotājs ir piegādājis preces.

 2,8
kW

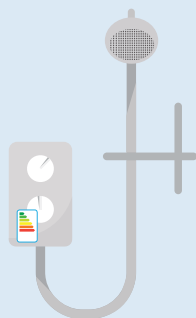
 5,8
kW

Tiešā siltuma jauda telpā (kW)

Lokālie telpu sildītāji ar siltuma pārneši, izmantojot siltumnesēju (piemēram, karstā ūdens tvertni vai radiatoru).
Netiešā siltuma jauda (kW)

Marķējuma skaidrojums

Ūdenssildītāji

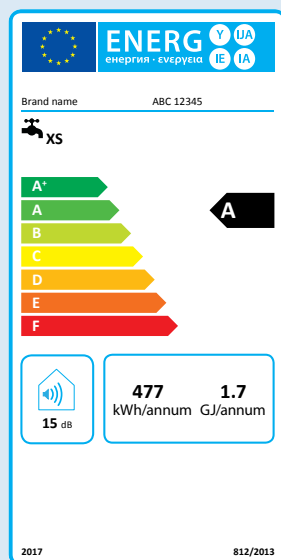
Šīs preces parasti ir piestiprinātas atbalsta panelim. Ja energomarķējums ir skaidri redzams, to var piestiprināt pie šī paneļa, taču tam ir jāattiecas uz šo konkrēto preci.

Piebilde: ES energomarķējums ūdens sildītājiem stājās spēkā 2015. gada septembrī. Precēm,

kuras ražotāji piegādājuši pirms 2015. gada, energomarķējums NAV nepieciešams.

Mazumtirgotāji var tirgot šādas preces bez marķējuma.

Ja neesat pārliecināts, vienmēr pārbaudiet datumu, kurā ražotājs ir piegādājis preces.

15 dB

Akustiskās jaudas līmenis telpās (dB)

477 1.7
kWh/annum GJ/annum

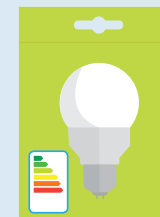
Elektroenerģijas patēriņš gadā (kWh), izteikts kWh gala enerģijas izteiksmē un/ vai gada kurināmā patēriņš GJ izteiksmē

Ūdens uzsildīšanas funkcija, ieskaitot deklarēto slodzes profilu (no 3XS līdz XXL)

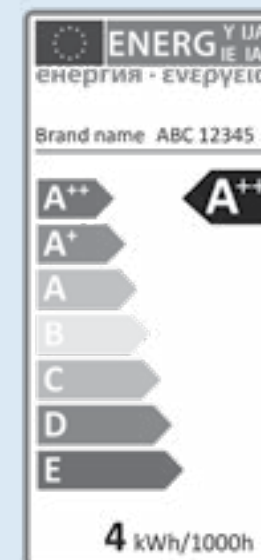
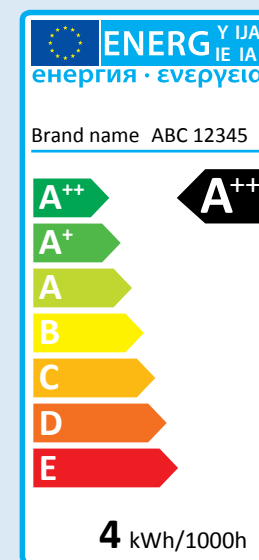
Marķējuma skaidrojums

Spuldzītes

Mazumtirgotājam nav pienākums norādīt spuldzītes (sauktas arī par lampiņu) energomarķējumu; ražotājam ir jānodrošina marķējums uz iepakojuma.

Taču jums jānodrošina, ka visām spuldzītēm, kas pie jums atrodas tirdzniecībā, ir energomarķējums. Spuldzītēm pieļaujams gan krāsains, gan melnbalts marķējums.

4 kWh/ 1000h

Svērtais elektroenerģijas patēriņš, izteikts kWh/1000 lietojuma stundās.

KĀ IZVIETOT

MARĒJUMU?

Ši vadlīniju sadaļa apraksta, kā energomarķējums ir jāizvieto uz visām preču kategorijām, lai tas atbilstu attiecīgajiem tiesību aktiem, un kam mēs pievēršam uzmanību atbilstības pārbaudēs mazumtirdzniecības vietās.

Augstu atbilstības līmeni var panākt, veicot apmācības, izstrādājot īpašas procedūras vai vienkārši „izveidojot pieradumu” un tādējādi nodrošinot, ka uz visām precēm ir redzams energomarķējums.

Visbiežāk mazumtirgotāju neatbilstības iemesls ir ražotāju nodrošinātā energomarķējuma neizvietošana. (Ja ražotājs nav nodrošinājis marķējumu, pieprasiet to nekavējoties - ražotājam tas ir jāizsniedz 5 darbdienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas.)

Tiklīdz prece tiek novietota tirdzniecības zālē (iepakojumā vai ārpus tā) un klienti var to aplūkot un iegādāties, tā uzskatāma par „izstādītu” un tai jābūt marķējumam.

Marķējuma skaidrojums

Apgaismes ierīces

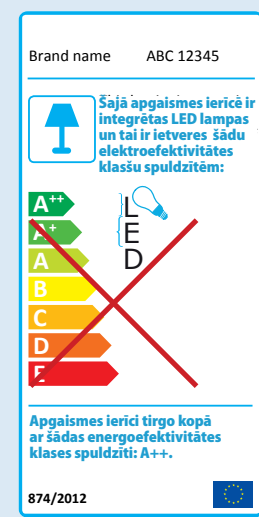
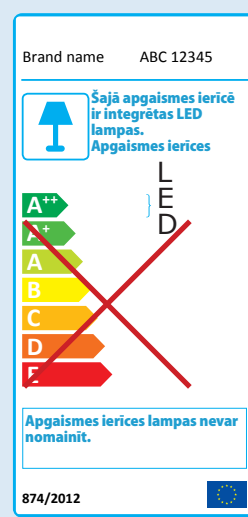
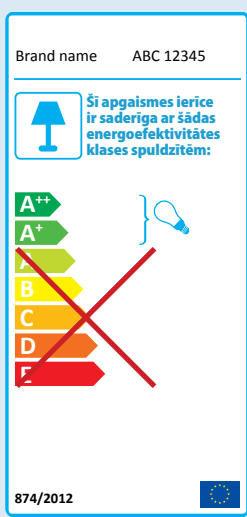
Parasti ar apgaismes ierīcēm saprot lampas. Biežāk sastopamie piemēri:

- standarta un galda lampas;
- griestu lampas (piemēram, lustras un vannasistabas apgaismojums);
- pie sienas stiprināmas lampas (iekštelpām un ārtelpām);
- āra apgaismes ierīces (piemēram, dārza lampas);
- paštaisīta/konkrētai nodarbei paredzēta apgaismes ierīce (piemēram, piekarināti prožektorī);
- Ziemassvētku lampiņu virtenes, kas pieslēgtas elektrotīklam.

Energomarķējumam jābūt izvietotam kādā no šiem veidiem:

- izstādītās apgaismes ierīces tuvumā tā, lai būtu skaidrs, ka tas attiecas uz konkrēto modeli;
- pievienojot norādītajai lampas cenai vai tehniskajai informācijai.

Apgaismes ierīču energomarķējumu bieži pievieno ar aukliņu, piestiprina kā uzlīmi vai ražotājs to izvieto uz iepakojuma kastes. Ja tas nav izdarīts, mazumtirgotāja pienākums ir izvietot marķējumu kādā no iepriekš norādītajiem veidiem.

Nepareiza

izvietošana

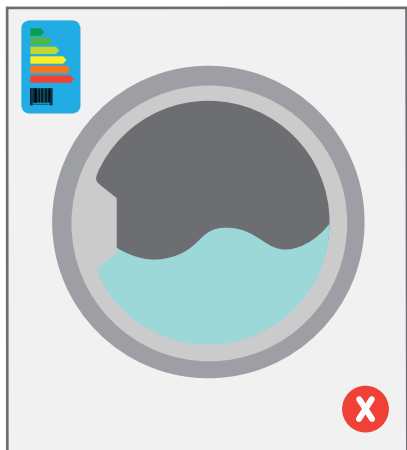
Nav energomarķējuma

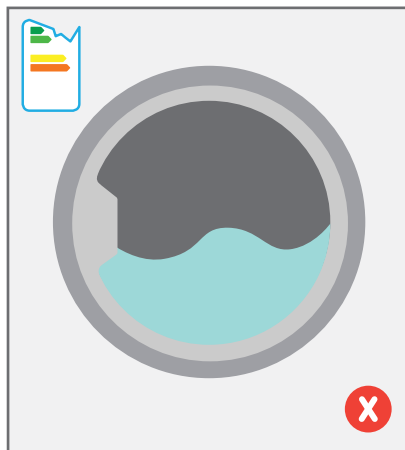
Aizsegts marķējums

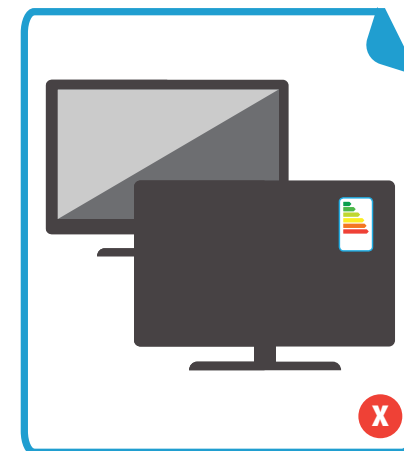
Ar roku rakstīts marķējums

Nepareizs marķējuma formāts

Saplēsts vai bojāts marķējums

Nepareizs marķējuma izvietojums

Izņēmuma

gadījumi

Integrētās preces

Ledusskapjus, trauku mazgājamās mašīnas un veļas mašīnas var tirgot un izstādīt kā „iebūvējamas vienības”, t.i., integrētas virtuves iekārtojumā. Ja energomarķējums ir izvietots šādu iekārtu iekšpusē, kur tas klientam ir skaidri redzams, atverot iebūvējamo preci, prasības ir ievērotas.

Paraugdemonstrējumu preces

Paraugdemonstrējumu precēm, piemēram, cepeškrāsnīm, ko izmanto ēdiena gatavošanas paraugdemonstrējumos, nav nepieciešams energomarķējums, ja vien šīs preces netiek izliktas tirdzniecībā. Ja tās pēc tam tiek tirgotas, uz tām ir jāizvieto energomarķējums.

Preces kastēs

Izpārdošanu laikā mazumtirgotāji mēdz izlikt preces kastēs, piemēram, televizorus. Ja iepakotajai precei nav skaidri redzams energomarķējums, mazumtirgotājam ir jāizstāda arī izpakota tāda paša modeļa prece ar energomarķējumu.

Kā rīkoties, ja

marķējums netiek nodrošināts?

Gadījumos, kad ražotājs nav nodrošinājis atbilstošu energomarķējumu piecu darbdienu laikā pēc tā pieprasīšanas, varat izveidot marķējumu pats, izmantojot Eiropas Komisijas ES Energomarķējuma ģeneratoru. Šis tiešsaistes rīks ļauj ikvienam izveidot un izdrukāt atbilstošu energomarķējumu regulā norādītajām precēm.

Lai sagatavotu pareizu energomarķējumu, ir nepieciešama atbilstoša informācija no preces informācijas lapas vai piegādātāja mājaslapas. Trauku mazgājamās mašīnas energomarķējumam ir nepieciešama šāda informācija:

- piegādātāja nosaukums vai preču zīme;
- piegādātāja modeļa identifikators;
- energoefektivitātes klase;
- elektroenerģijas patēriņš gadā (kWh);
- ūdens patēriņš gadā (litros);
- žāvēšanas energoefektivitātes klase;
- nominālā ietilpība, kas izteikta kā trauku komplektu skaits standarta mazgāšanas ciklā;
- akustiskā trokšņa emisijas gaisā.

ES Energomarķējuma ģenerators ir pieejams šeit:
<https://ec.europa.eu/energy/en/eepf-labels>

ATCERIES

PAR

MARKĒJUMU!

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

www.ptac.gov.lv
pasts@ptac.gov.lv
+371 65452554

